

Nr 224

Av herrar **Gustavsson** i Alvesta och **Gomér**, om statsbidrag till kostnader för familjedaghemsvärksamhet, m. m.

(Lika lydande med motion nr 180 i Första kammaren)

Det beräknas att omkring 200 000 mödrar med barn under skolåldern f. n. upprätthåller förvärvsarbete. Härav följer givetvis ett stort behov av barntillsyn utanför hemmet. Möjligheterna att erhålla sådan tillsyn är otillräckliga. Antalet daghemplatser torde utgöra ca 12 500. Härutöver torde finnas ca 5 000 platser i familjedaghem, som godkänts av vederbörande kommunala organ. Antalet platser vid lekskolor är ca 25 000. Eftersom barnen vistas i lekskola omkring tre timmar per dag och dubbling sker, innebär sistnämnda siffra att ca 50 000 barn kan mottagas i lekskolorna. Härvid bör dock uppmärksammas att dessa barn därigenom erhåller tillsyn endast en mindre del av dagen.

Till belysning av att tillgången på daghemplatser inte svarar mot behovet kan nämnas, att 5 200 barn enligt familjeberedningens år 1963 lämnade redovisning var antecknade på väntelista till daghem, medan platsantalet vid tillfället var ca 10 000. Den ökning av platsantalet som därefter skett torde inte ha förbättrat situationen, emedan man får räkna med att förvärvsintensiteten bland mödrarna ökat. Det måste också uppmärksammas att de nämnda 10 000 daghemplatserna var fördelade på ett 60-tal orter, företrädesvis större och medelstora städer. Ca 950 kommuner saknade helt daghem, varav inemot ett 100-tal kommuner med lägst 8 000 invånare.

Enligt riksdagens beslut 1963 gäller att den dåvarande kapaciteten vid daghemmen skall fördubblas under 1960-talet, dvs. uppgå till ca 20 000 vid decenniets slut. Det måste hälsas med tillfredsställelse om detta mål kan nås tidigare, men även om så sker torde det stå klart att behovet av barntillsyn inte kan tillgodoses genom utbyggnad av daghemskapaciteten. Det får också uppmärksammas att daghemmen kräver en betydande personal, vilket med hänsyn till bristen på förskollärare medför att någon avsevärd ökning av utbyggnadstakten knappast är möjlig, bl. a. emedan den utbyggnad som sker av lekskolorna starkt ökar behovet av förskollärare.

I detta läge synes det uppenbart att stora ansträngningar måste göras för att öka familjedaghemsvärksamheten. För många mödrar framstår denna

som ett alternativ fullt likvärdigt med den vanliga daghemsverksamheten. Familjeberedningen har uttrönt mödrarnas inställning till familjedaghem genom en undersökning baserad på ett representativt urval från daghemmens väntelistor. Undersökningen gav följande resultat:

- 23 % uppgav att de ej reflekterade på familjedaghem,
- 21 % godtog familjedaghem i avvaktan på plats på daghem,
- 44 % godtog familjedaghem även om det medförde att de avfördes från daghemmets väntelista,
- 12 % besvarade ej den ställda frågan.

Då urvalet härrör från daghemmens väntelistor torde det inte vara osannolikt att resultatet skulle blivit mera till familjedaghemmens förmån om undersökningen baserats på ett urval som är representativt för alla mödrar med behov av barntillsyn.

I anledning av motioner från vårt håll rörande allmän förskoleundervisning begärde 1964 års höstriksdag utredning rörande förskoleverksamheten m. m. Härvid skulle även både nuvarande statsbidragsbestämmelser och villkor för föräldraavgifter vid lekskole-daghemsinstitutionerna uppmärksammas. Det får förutsättas att man vid denna utredning även kan komma att behandla frågan om statsbidrag till familjedaghemsverksamhet. Utredningsuppdraget är emellertid mycket omfattande och innefattar bl. a. utredning av hela förskoleverksamhetens mål och innehåll m. m. Då det således torde komma att ta avsevärd tid i anspråk, är det enligt vår mening nödvändigt att särskilda åtgärder vidtages för att införa statsbidrag till familjedaghemsverksamhet som bedrivs i av kommun godkända familjedaghem. Erforderlig prövning bör genomföras så skyndsamt att förslag i ärendet kan föreläggas innevarande års riksdag.

I detta sammanhang bör även de problem beaktas som uppkommer då barn till förvärvsarbetande ensamförälder eller till föräldrar som båda har förvärvsarbete är sjuka. På grund av bl. a. smittrisk tar daghemmen inte emot barnen vid relativt lindriga förkylningar. När barnen är sjuka måste följaktligen tillsynen ordnas på annat sätt, och följden blir ofta att modern nödgas utebli från förvärvsarbetet. Detta medför både ekonomiskt avbräck och en sämre ställning på arbetsmarknaden för de berörda kvinnorna. I stort sett samma problem och svårigheter uppstår f. ö. beträffande yngre skolpliktiga barn som till följd av sjukdom måste stanna hemma från skolan.

Enligt vår mening är det angeläget att man så långt möjligt söker lösa tillsynsfrågan på sådant sätt att modern i vart fall när barnets sjukdom är av lindrigare art inte behöver stanna hemma från förvärvsarbetet. Kommunerna bör stimuleras att vidtaga åtgärder i detta syfte. Det torde vara lämpligt att organisera familjedaghemsverksamhet på sådant sätt att man genom densamma har möjlighet att ordna tillsyn av sjuka barn vilkas föräldrar förvärvsarbetar. Kostnader härför bör få inräknas i statsbidrags-

underlaget för familjedaghemsvksamheten, så att kommunerna erhåller tillräcklig stimulans.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,
att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om prövning och förslag till innevarande års riksdag rörande statsbidrag till kostnader för familjedaghemsvksamhet, som bedrivs i av kommun godkända familjedaghem, samt till kostnader för till barntillsynsvksamheten knuten serviceorganisation för tillsyn av barn som till följd av sjukdom inte kan vistas i barnstuga eller skola.

Stockholm den 26 januari 1965

Rune Gustavsson

David Gomér

i Alvesta

Nr 225

Av herrar **Gustavsson** i Alvesta och **Gomér**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Statens arbetsklirik.

(Lika lydande med motion nr 182 i Första kammaren)

I statsverkspropositionen 1965, bilaga 7, förelägges riksdagen förslag om att till Statens arbetsklirik för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 780 000 kronor.

Styrelsen för statens arbetsklirik i Stockholm föreslår att anslaget uppföres med 925 000 kronor. Genom den ökade betydelse som rehabiliteringen måste tillmätas i ett samhälle som vårt, anser vi de utgiftsökningar som styrelsen för statens arbetsklirik föreslår fullt motiverade. För att kunna bedriva sin verksamhet effektivt är arbetskliriken beroende av att erhålla de begärda personalförstärkningarna. För att kunna rekrytera kompetenta läkare måste man kunna erbjuda samma anställningsformer och löneförmåner som gäller vid sjukhusen. Detta har till en del tillgodosetts genom propositionens förslag. Det av styrelsen föreslagna tillägget om 4 000 kronor för år bör fastställas av riksdagen.